

Blijf liggen jij

Eerste druk, november 2012
© 2012 Karin Verhaak-Kersten

Omslag: Foto Nederlandse Kermisbond

ISBN: 978-90-484-2740-6
NUR: 340

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Blijf
liggen
jij

Karin
Verhaak-Kersten

I

Nog een paar jaar en dan is hij volwassen. Zal hij in mijn voetsporen treden of zal hij een totaal andere weg kiezen. Het is niet makkelijk om er met hem over te praten. Als ik er over begin kijkt hij me aan met die blik van: val me niet lastig. Van de andere kant zie ik hem soms dromerig kijken naar onze autoscooter. Ik weet dat hij er dan stiekem van droomt om die te verkopen, geld te lenen en te beginnen aan een nieuw leven. Een kermisleven, dat wel. Maar een ander kermisleven, beter, milder en vooral ook welvarender. Een andere attractie zou hem al een eind op weg helpen. Maar dan moet er geld op tafel komen, veel geld. De laatste jaren heb ik wat weten te sparen en dat zou een goed begin kunnen zijn. De jongen is een vrijbouter in de goede zin van het woord. Hij is een onafhankelijk denker. Op de rijdende school zag de onderwijzeres een goede toekomst voor hem weggelegd mits hij verder zou studeren.

Na de basisschool koos ik een fatsoenlijk internaat voor hem. Maar ondanks zijn goede studieresultaten bleef de jongen zich een vreemde eend in de bijt voelen. 'De keurig geklede kinderen met hun kudde-dierenachtige gedrag kwamen hem vreemd voor,' vertelde hij me. De geveinsde belangstelling tijdens de lessen voor de gedoocerde stof en het stiekeme achterbakse slijmerige gedrag van zijn klasgenoten naar docenten, hij walgde ervan.

De gespeelde desinteresse, het zogenaamde gebrek aan ijver en toch hoog scoren.

Het was de wereld van de brave kinderen, de aangepasten, de ge-uniformeerden zonder uniform, de toekomstige ambtenaren en politici.

Hij kon en wilde ze niet volgen, op geen enkele manier. Wat hij dan wel wilde was hem niet duidelijk. Er was hem maar een ding

duidelijk: dit was zijn wereld niet en hij wilde en kon er nooit deel van uitmaken.

Ik was in die dagen verworden tot toeschouwer en dat wilde ik eigenlijk ook het liefst blijven. Regelmatig keek ik met verwondering om me heen. Me verbazend over een wereld naast mijn eigen bekende kermiswereld. Een wereld waarbinnen ouders en kinderen een gezin vormden. Ouders die op school kwamen om over hun kinderen te praten. Ouders die hun kinderen naar hockey of tennis brachten of in het weekend naar de discotheek. Het leek allemaal zo harmonisch en vooral veilig. Later leerde ik dat die veiligheid ook wel eens een schijnveiligheid bleek te zijn. Achter al die fraaie voordeuren werd wel eens een heel andere inhoud gegeven aan die allesoverheersende keurigheid en blijheid.

Ik leerde al snel dat mensen in twee werelden kunnen leven. De metamorfose tussen binnen- en buitenkant was soms schrikbarend. Zoals de onderbroek die bij de Hema wordt gekocht en die de koper in een lege tas van The Society Shop laat glijden.

Ik heb iemand gekend die dat werkelijk deed en veel van mijn klasgenoten kon ik in die categorie onderbrengen. Zij waren niet zoals je dacht dat ze waren.

Ik stond verbaasd over hun verhalen, hun interesse voor muziek, hun verafgoding van popsterren. Het kwam mij volkomen vreemd en vooral onbelangrijk voor.

Hetzelfde gold eigenlijk voor mijn docenten, stuk voor stuk zogenaamde keurige lieden. Ooit zat er eens een tussen die stevast op maandagochtend met een enorme kater het klaslokaal betrad en dat dan ook zei. Ik hield van hem. Naar mijn maatstaven was hij eerlijk en duidelijk. Er bleef altijd een wederzijdse sympathie bestaan tussen hem en mij. Een klein stukje ongeslepen puurheid in een ogenschijnlijk zo geciviliseerde wereld.

Er waren ook religieuzen werkzaam binnen het internaat. En vanaf het moment dat ik vernam dat er onderscheid werd gemaakt tussen de geletterde en de ongeletterde religieuzen heb ik mijn geloof al afgezworen.

Ze aten niet aan één tafel en het zou me niets verbaasd hebben wanneer de menu's ook nog van elkaar verschilden. Ze keken op el-

kaar neer en die houding druppelde door in de gangen en de klaslokalen van het internaat. Het christelijke gedachtegoed bleek ver te zoeken. Al snel werd bekend dat ik een kermisjongen was. En al was de romantiek ervan even heel vluchtig aanwezig, het besef dat een kermisklant deel uitmaakte van de leerlingen van het zeer achtenswaardige gymnasium deed veel leerlingen besluiten afstand van mij te nemen.

Toen ik aan het eind van zes jaren mijn diploma in ontvangst nam was ik alleen. Mijn vader wachtte mij thuis op en na een korte felicitatie gingen we aan de slag. De zomerkermis stond weer voor de deur. Tijd om de zweefmolen na zijn winterbeurt weer in te pakken en te beginnen aan een nieuw kermisseizoen.

Het enorme gezeur van mijn moeder over mijn toekomstige, in hun ogen nu al succesvolle, carrière kwam me mijn neus uit. Letterlijk overigens, want ik was nu al weken enorm verkouden en het ging maar niet over.

Ziek werd ik van hun gezeur, van hun verwijtende blikken wanneer ik in mijn vale spijkerbroek of veel te korte rok naar school ging.

‘Ik zie je nooit meer in die mooie dure pull-over Elaine,’ hoorde ik mijn moeder op een bekakte manier zeggen.

Waar had ze in godsnaam dat accent vandaan. Ik begon plaatsvervangend te hikkelen als ik de woorden alleen maar uit haar mond hoorde komen.

Wat een walgelijk accent. Zelf van rijke komaf, dat liet ze me steeds weten, had ze nooit iets gepresteerd. Ze wist alleen zo goed hoe het hoorde en daar viel ze mij dan ook voortdurend mee lastig.

Ik werd er recalcitrant van, heerlijk recalcitrant. Dat ik me door iedereen Leen liet noemen ergerde mijn moeder in grote mate en dat was ook de bedoeling.

Ik liet me regelmatig uit de lessen wegsturen. Forceerde een ruzietje tussen een docent en mij en verliet de les om vervolgens in een naburige kroeg neer te strijken.

Meer dan eens heb ik me afgevraagd wat mijn moeder nu belangrijker vond: de liefde voor haar dochter of het feit dat ze later kon zeggen dat haar dochter zo succesvol is.

Ik was trouwens niet de enige bij wie haar gedrag de neus uitkwam. Mijn vader, die ooit de verleiding van haar bankrekening niet kon weerstaan, verheugde zich meer dan eens op de weken dat mijn moeder ons huis verliet om haar tante te bezoeken.

De ontspannen sfeer die ons huis dan kende voelde als een warme deken. Opeens mocht ik vrienden en vriendinnen ontvangen die dan ook nog eens in de zitkamer mochten komen. Normaliter kwamen mijn vriendinnen niet verder dan de keuken.

We dronken samen met mijn vader een pilsje en als hij wel eens een nacht elders doorbracht begrepen we dat. We hadden stilzwijgende afspraken, gaven elkaar de ruimte en genoten ervan.

Nooit heb ik hem gevraagd of hij eigenlijk spijt had van het verstandshuwelijk met mijn moeder. Ach, het had trouwens toch geen nut. Mijn vader, ambtenaar bij een of ander ministerie, was aan zijn luxe leventje gewend geraakt.

De toekomst die mijn moeder voor mij in gedachten had was er een van opzitten en pootjes geven.

Keurig was het sleutelwoord in dat plaatje en hoe vaker ik dat woord hoorde hoe 'keuriger' ik niet werd.

Ik kneep er 's nachts tussen uit en ontmoette mijn vrienden op plaatsen die ik spannend vond maar waar ik me ook absoluut niet thuis voelde. Ik was me daar heel erg van bewust. Ik zie nog het uitdagende gedrag van een van mijn vriendinnen.

Opgegroeid in een motorzaak tussen stoere broers was niets haar te gek. Ik voelde me bleu maar vooral ongemakkelijk. Ook dit bleek mijn wereld niet te zijn.

Als ik er achter wil komen wat mijn wereld dan wel is zal ik op zoek moeten. Zal ik stappen moeten ondernemen, nieuwe uitdagingen aan moeten gaan. Dat is de enige manier om te weten te komen wie ik ben, wat ik leuk vind, hoe ik wil zijn, wil denken en wil doen.

Ik zal mijn middelbare school afmaken en dan wil ik weg van hier. Dat zal mijn eerste stap zijn, weglopen uit het schilderij dat al zo'n vastomlijnd kader heeft.

Ik ga zo ver mogelijk weg, naar een stad uiteraard, een stad waar het leven vierentwintig uur per dag geleefd wordt.

Waar de winkels vol liggen met modische kleren, waar de terrassen bij de eerste zonnestralen al vol zitten. Waar het stikt van de leuke eettentjes en waar je heerlijk met rust gelaten wordt. Daar wil ik wonen en ontdekken hoe ik wil leven.

Ik kan niet wachten tot de dag komt dat ik kan vertrekken.

Oh wat geniet ik van mijn kleine rotkamer, in een huis waar nog zo'n zeventien mensen wonen. Het huis staat midden in de stad. Een oud rot huis met een schimmelige douche, een smerige keuken en tal van mankementen.

Ik voel me vrij en zwerf soms uren door de stad, nergens naar op zoek maar altijd iets vindend. Een mooie galerie, een leuke winkel, een mooi steegje. Hoe dicht ben ik bij mezelf op die momenten? Helemaal alleen en dwalend. Ik moet van mijn ouders studeren, maar ik ben geen student. De colleges die ik volg zijn soms wel leuk maar veelal saai. Mijn propedeuse haal ik met gemak, maar ik weet nu al dat het keurslijf van de universiteit mij niet past, laat staan van de saaie baan die daarna op me wacht.

Ik wil een ander leven, een vrij leven, een onaangepast leven vooral. Want dat is wat ik steeds ervaar. De onrust van het op zoek zijn houdt me bezig.

Mijn huisgenoten hebben al ontdekt dat ik in ben voor uitstapjes en wanneer op een dag mijn buurvrouwje een vrolijke Surinamer mee naar huis neemt omdat hij haar vriendelijk aan heeft geboden haar boodschappen te dragen, volgt er een uitnodiging voor een feest bij hem thuis.

Natuurlijk ga ik naar dat feest. Ik heb nog nooit een Surinaams feest meegemaakt. Bij binnenkomst in de kleine flat staat er een grote tafel en op die tafel een plastic teil vol met rijst. Het feest bestaat voornamelijk uit eten en drinken en ik heb het prima naar mijn zin. Toch neemt mijn huisgenoot mij ineens mee naar huis. De vriendelijke Surinamer had haar naar zijn slaapkamer weten te lokken en stak niet onder stoelen of banken dat hij nog iets anders wilde dan eten en drinken.

Dat de dingen niet altijd zijn wat ze lijken leerde ik voor het eerste tijdens dat Surinaamse feestje. Ik begreep dat je soms op je hoede moest zijn.

Over het algemeen amuseerde ik me kostelijk tijdens mijn studieperiode. Ik rolde er makkelijk doorheen en de rest van de tijd brachten mijn studie- en of huisgenoten en ik kletsend en feestend door.

Een mooie tijd, ik kan niet anders zeggen. Je kreeg het gevoel de wereld in je hand te hebben en op z'n minst te begrijpen, nee, te kunnen veranderen zelfs.

De discussies die we voerden tijdens de pauzes, waarin mijn vriendje piano kwam spelen in de aula omdat hij toch niets beters te doen had, waren stom en leerzaam tegelijk.

Met name daar leerde ik dat discriminatie niet alleen een kwestie was van de blanke die een zwarte kleineert. Ik leerde daar tot mijn grote verbazing dat iedereen discrimineert. Zo zat er naast mij in de collegezaal een behoorlijk forse zwarte vrouw. De enorme sticker achter op haar jack met de tekst 'Black is Beautiful' verbaasde mij niet in het minst. Ik begreep dat ze graag duidelijk maakte hoe mooi ze was en met haar alle familieleden en eilandbewoners van Aruba.

Toen ze op een dag weigerde naast een student te gaan zitten die van een ander eiland kwam, sprak ik haar daar op aan. 'Je begrijpt er helemaal niets van,' zei ze tegen me. 'Je ziet toch dat die lui met die grote neuzen niet deugen. Ik waarschuw je nu ook al vast voor de mulatten. Onbetrouwbaar volk, wat ik je zeg.'

In de vier jaar dat ze bij ons studeerde heb ik haar nooit anders horen doen dan vloeken, tieren en schelden. Nooit bereid tot enig compromis, altijd uitgaande van de, volgens haar, steevast kwade bedoelingen van wie dan ook.

Ze ging na haar studie naar huis om haar vader op te volgen. Volgens haar een invloedrijke man op het eiland. Op het eiland zou ze weer iemand zijn. In Nederland verviel ze in een anonimiteit die haar diep ongelukkig maakte.

Wat kon ik genieten van de stad met haar variëteit aan mensen waar ik juist zo gelukkig van werd.

Altijd was er in de stad een man die riep: 'Mensen helpen, twee kwartjes.' Ik kon geen genoeg van hem krijgen. Ik miste hem op dagen dat hij een andere stad had uitgezocht omdat het na een paar weken nu eenmaal gedaan was met de vrijgevigheid van de inwoners.